

de havde glædet sig ved paa Scenen, det vilde de bagefter læse. Derfor fik den Tid, som begyndte med Holberg, Navn af den Holbergfke Tid, ikke fordi Holberg var den eneste daværende Forfatter, eller fordi han ragede saa høit frem over alle de Andre, thi vi maae mindes, at i Begyndelsen af Holbergs Tid levede og digtede endnu Ringo, og at samtidigt med og efter Holberg levede og digtede Brorson. Desuagtet fik Tiden i Litteraturen hverken Navn efter Ringo eller efter Brorson eller efter nogen som helst. Anden end Holberg, og det var hans dramatiske Virksomhed, der havde den Betydning. Naar vi forlade Holberg, komme vi til en Tid, da Danmark eiede Forfattere som Suhm, Langebæk, Sneedorff og mangfoldige Andre, men ingen af dem gav Tiden Navn. Den Næste, som gjorde det, var Ewald — atter en Dramatiker — og han kunde gjøre det og gjorde det, fordi han ligesom Holberg havde Scenen til sin Forbundsstælle. Og hvem efter Ewald gav saa atter sin Tid Navn? Hvem Anden end Dehleschläger, med hvem det Samme var Tilfældet som med Holberg og Ewald. At dette imidlertid ikke gjælder om Danmark alene, turde vel fremgaae af, at den, der skabte den engelske Litteratur, ogsaa var en Dramatiker; det var Shakespeare. Jeg kjender ikke saa noie til de romanske Litteraturer, men jeg skulde tage meget feil, om ikke det Samme for en stor Deel er Tilfældet med Molière, Racine, Cervantes og flere Andre, og saa Meget veed jeg dog, at de, om de ikke have skabt Litteraturer som Holberg hos os og Shakespeare i England, have de udøvet en Indflydelse, hver paa sin Litteratur, som var mægtig nok til, at den endnu kjendes og kjendes af Alle, ikke alene af deres egne Folk. Men er det da saa forunderligt, at dette er Tilfældet?

Det gjør mig ondt, at den ærede Rigsdagsmand for Møen (Thurah) ikke for Diebliffet er tilstede, men jeg kommer dog ligesuldt til at omtale Uttringer af ham, som om han var tilstede. Det er underligt, at Folk, der engang have faaet Dinene og Drene op, der have faaet Syn for det levende Ord's Betydning, i alle andre Retninger kunne tale om og høit prise det levende Ord's Betydning,

kun ikke, naar det levende Ord fremkommer saa smukt og saa fuldkomment for dem, som det vel sjældent fremkommer udenfor Scenen. Jeg veed meget godt, at blandt Danmarks store, største og udødeligste Forfattere ogsaa er Grundtvig; jeg veed meget godt, at han ikke har skrevet for Theatret, men derfor skulle de Herrer, der have sluttet sig saa nær til ham, ikke glemme, at, lad Grundtvig være nok saa stor, have vi dog Alle vore Svagheder, og Alle kunne vi ikke gjøre Alt. Han har gjort Nok og Meget, uagtet han ikke har skrevet for Theatret, men derfor skulle vi — jeg siger vi, fordi jeg troer ikke, jeg tager feil, naar jeg mener, at man udenfor denne Sal pleier at betragte mig som Grundtvigianer — derfor skulle vi, som slutte os til Grundtvig, ikke være blinde for, at der er en Dygtighed, en Størhed og en Fuldkommenhed, som ligger udenfor Grundtvig og som gaaer i en heel anden Retning. Jeg nævne dem før, at man kaldte — og det med Rette — den Litteratur, der blev skabt ved Holberg, efter ham, at man kaldte den hans Tid, den Holbergfke Tid, men een Ting vil jeg endnu tillade mig at gjøre opmærksom paa, navnlig ligeoverfor det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 5te Valgkreds (B. Christensen), og det er, at der vel er saa Mennecker, som ikke alene have skrevet saa Meget og saa Godt for sit Folk som Holberg, men som saaledes er trængt ind i Folket, og som saaledes har paavirket Folket, at vi paa mange Maader og paa mange Steder kunne gjenkjende Virkningerne af Holberg i hele Folkets Opfattelse og Betragtningssmaade, saaledes at vi vel kunne sige, at Folket ikke vilde være det samme, ikke vilde have tænkt det samme, ikke vilde have følt det samme og ikke vilde have gjort det samme, hvis Holberg ikke havde været, fordi Holberg saaledes er trængt ind i Folket, at han saa at sige har meddeelt Enhver af Folket Noget af sit Eget, Noget af sine egne Tanker, af sine egne Følelser, af sin egen Maade at være paa og at træde frem paa. Det har han imidlertid gjort — og det maa jeg navnlig lægge dem paa Hjertet, der med mig vide, hvad det levende Ord betyder — fordi han talte fra Scenen til Folket, der fra Scenen hørte sig